

HUMMELBOS BYGGNADSVÅRD AB

Restaurering av gotländska kulturhus

Timber frame-kurs med Jack Sobon & Neil Godden på Gotland

Måndag-lördag 10-15 maj 2021

Jack Sobon och kursdeltagare 2015.

**Lär dig bygga stolpverks hus i amerikansk square rule-teknik.
Kursen är lämplig både för självbyggare och professionella hantverkare.**

Nu har du chansen att gå en kurs för Jack Sobon - USAs främsta timber frame-instruktör - och lära dig bygga solida stolpverksbyggnader i square rule-teknik! Jack är en lysande pedagog och har mer än 30 års erfarenhet av undervisning från bl.a. Heartwood School, Hancock Shaker Village och Rocky Mountain Workshops. Han har även givit ut ett flertal böcker om timber frame-byggande. Jack har tidigare givit mycket uppskattade kurser på Gotland 2015 och 2016. Denna gång har han även med sig assisterande instruktör Neil Godden. Kursen pågår under sex dagar måndag – lördag 10-15 maj 2021 (Kristi Himmelfärdsveckan). Kursen vänder sig både till erfarna hantverkare som vill kompetensutveckla sig inom stolpverks/timber frame-byggande och till amatörer och självbyggare som vil lära sig bygga sina eget hus. Kursen fungerar fint även om man har olika bakgrundskunskaper. Fokus under kursen är den så kallade square rule-tekniken, men Jack och Neil kommer även att demonstrera så kallade scribe-teknik som tillåter att man sammanfogar sneda, runda eller vridna bitar.

Foto; Astrid Dale

Scribe rule och square rule

De tekniker som de europeiska immigranterna tog med sig från Europa till USA för stolpverksbyggande krävde en del komplicerade metoder. Bl.a. annat användes en teknik där man skapar referenslinjer med hjälp av vattenpass samt lod och snöre för att göra perfekta ihop-fogningar av imperfekta ämnen. I USA kallas denna metod scribe rule. Strax efter år 1800 utvecklades en ny metod för att få exakt ihopfogning på ett enkelt och snabbt sätt genom att reducera alla ämnen till standardiserade mått i mötespunkterna, den så kallade square rule-tekniken. Metoden gör det möjligt att prefabricera alla delar utan att behöva pröva att de passar ihop och det är denna teknik som Jack och Neil lär ut under kursen.

Praktisk information om kursen;

Vi arbetar enbart med handverktyg - i huvudsak stora stämjärn, klubba, fogsvans och manuella antika bormaskiner. Alla el- eller bensindrivna verktyg är bannlysta för att vi ska få en lugn, trivsamt och säker arbetsmiljö. Mer info om vilka verktyg du ska ta med följer längre ned. All undervisning sker på engelska. Kursen äger rum på gården Hummelbos i Burs på sydöstra Gotland. Vi hoppas på fint väder, men förbered dig på att jobba utomhus även om det regnar.

Tid; måndag – lördag 10-15 maj 2021. Arbetstider 8.00-ca16.30.

Kursbyggnader; Under kursen kommer vi att arbeta med en större eller två mindre byggnader. Huvuddelen av tiden arbetar vi praktiskt med avbrott för demonstrationer av Jack och Neil. Kursens uppläggning gör att du får god förståelse för square-rule-tekniken och byggnadsdelarnas funktion i konstruktionen. Ritningar distribueras i god tid inför kursen som pdf och väl på plats får alla en uppsättning ritningar.

Kvällsarrangemang; under kursen sker några frivilliga kvällsaktiviteter;

- Kvällsföreläsningar av Jack Sobon om historiskt timber frame-byggande i USA.
- Kvällsutflykt till Garde kyrka för att titta på den unika takstolen från ca 1118.
- Gemensam middag fredag kväll 14/5.

Pris; 5900:- + moms. I avgiften ingår kurs, ritningar, fika och lunch samt middag fredag kväll. Genom att betala kursavgiften är din plats garanterad. Vid eventuell avbokning tidigare än 1 månad före kurs återbetalas hela avgiften. Vid avbokning senare än 1 månad före kursstart återbetalas 50% av avgiften

Medlemmar i branschföreningen Byggnadsvårdsföretagen eller Stolpverk Norden får 500:- + moms i rabatt på avgiften!

Anmälan; sker till Henrik Larsson, Hummelbos Byggnadsvård AB Telefon; 070-529 99 41 eller på e-post; henrik.larsson@conservation.gu.se

Boende; Det finns många olika boenden att hyra på Gotland. Kolla t.ex. följande länkar;

www.gotland.net, www.guteinfo.com, www.stugknuten.com eller www.airbnb.se

- Stall Änggårde B&B, ca 5km från arbetsplatsen (där vi även äter lunch) www.enggaarde.se
- Mulde fritidsby, ca 30 minuter med bil; www.guteinfo.com/mulde
- Camping finns i Ronehamn, ca 6km söderut och i Herta, ca 5km norrut.
- Det går också att tälta i ett angränsande änge.

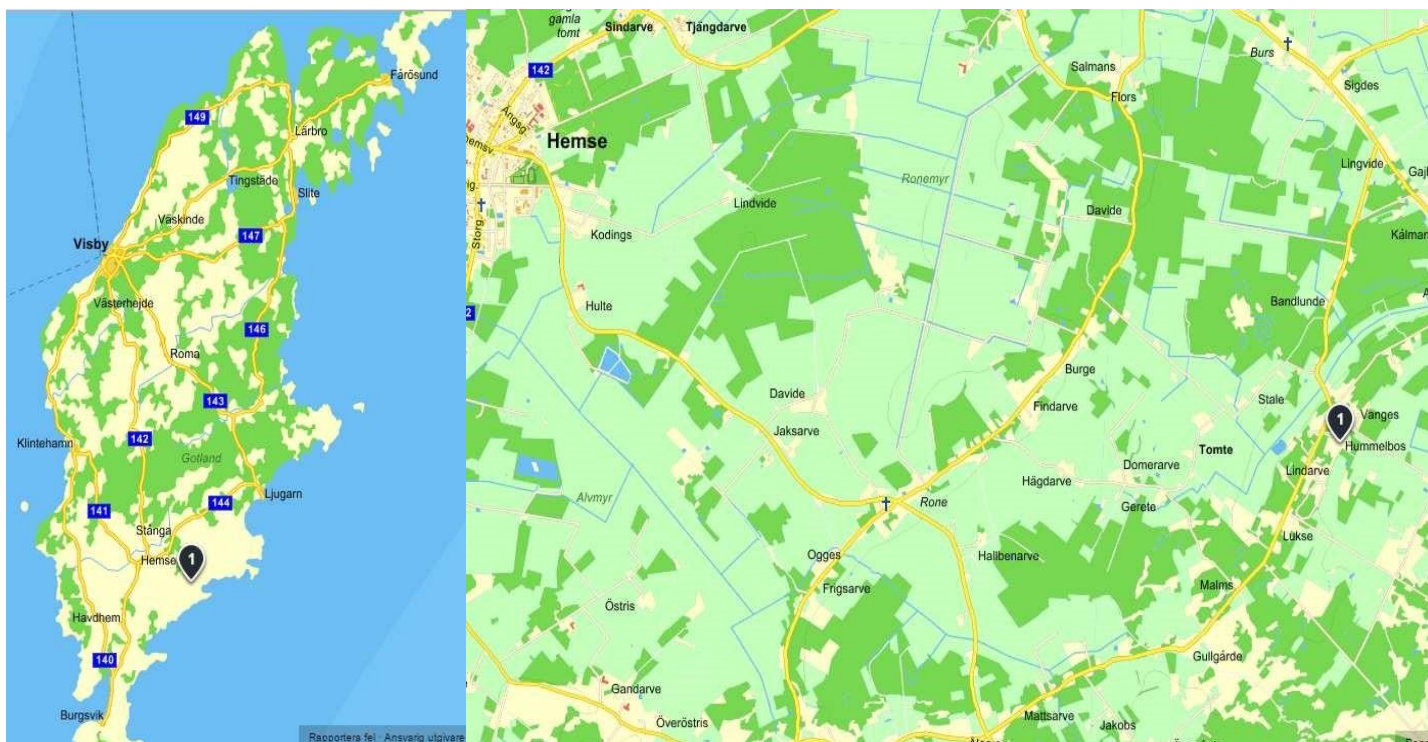

Jack demonstrerar så kallad "tapering" av tapp för smidig sammanfogning.

Ladugården vid Hummelbos i Burs där kursen äger rum.

Resa till Gotland; När detta skrivs 2020 pågår corona-pandemin, men förhoppningsvis har denna gått över till våren 2021 och då kan det vara högt tryck på resor till och från Gotland under Kristi Himmelfärdsveckan, så har du bestämt dig för att gå kursen – bevaka resemöjligheterna och boka tidigt! Reser du med bil bokar du färja med www.destinationgotland.se (Från Nynäshamn & Oskarshamn till Visby). Det går även att flyga till Gotland med SAS, Air Leap och BRA Flyg från flera orter i Sverige. **Hitta till kursen** som äger rum på gården Hummelbos i Burs, 60km sydost om Visby. För vägbeskrivning; sök på eniro.se och skriv in följande adress; Hummelbos Byggnadsvård AB, Burs Hummelbos 904, 623 49 STÅNGA – se karta;

Verktyg som finns på plats;

Till vänster ser du en manuell bormaskin från Miller's Falls från ca 1900. Vi använder dessa bormaskiner under kursen för att borra ur tapphål som sedan huggs rena med stämjärn. Till höger ser du ett modernt hjälpmedel som kan användas för att snabbt rita ut tapphål m.m. – The Bourneman Template eller Big L som den också kallas.

Verktyg att ta med;

Du måste ta med de personliga verktyg som du ska använda på kursen. Några av verktygen är svåra att hitta i Sverige eftersom de måste ha tum-skala. Obs! det är engelska tum som gäller – verktyg med svenska verktum kan inte användas! Ta även med en timmermanspenna.

Fogsvans (Handsaw)

Timmermans-stämjärn 1½" eller 38mm (Timber framing chisel)

Du behöver ett kraftigt stämjärn med 1½ tums bredd (38mm) avsett för timber frame-arbete. Nya bra stämjärn kan beställas från t.ex. amerikanska Barr Chisels, ca 1500 SEK+ frakt www.barrtools.com eller av det engelska fabrikatet Sorby för ca 800:- + frakt; <https://www.classichandtools.com/acatalog/Robert-Sorby-Framing-Chisel-RS285.html#SID=76> . Dieter Schmid Fine Tools i Tyskland säljer stämjärn från MHG för ca 1400:-; <https://www.fine-tools.com/zim.html> Jim Bode Tools i USA säljer antika stämjärn för ca 1000:- + frakt. www.jimbodetools.com

Klubba (Mallet)

Du behöver en rejäl klubba som tål tuffa tag, t.ex. av den här typen från Garland, men andra varianter funkar också.

Timmermansvinkelhake (Framing square) med tum-skala

Timmermansvinkelhake samt nedanstående mätverktyg med tum-skala kan du beställa på amazon.co.uk. Vinkeln används i många moment för att rita ut tapphål, tappar etc och här kan du se hur den kan användas för att rita på takvinklar på högben; https://www.youtube.com/watch?v=H1_y49oXMEhM

Stål-måttband med tum-skala (Steel Tape Measure)

Justerbar vinkelhake med tum-skala (Combination square)

Litteraturtips; Har du inte varit i kontakt med stolpverksbyggnader tidigare så rekommenderas att du läser någon av Jacks böcker före kursen eller Will Beemers utmärkta och praktiska instruktionsbok.

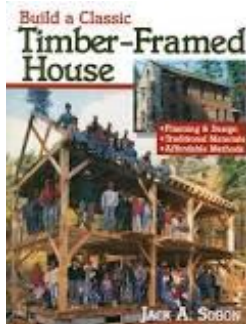

Hand Hewn: The Traditions, Tools, and Enduring Beauty of Timber Framing, Jack Sobon, 2019

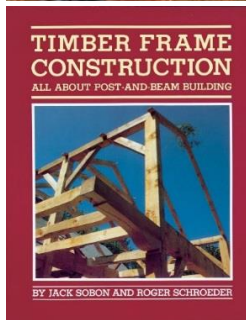
HISTORIC AMERICAN
TIMBER JOINERY
A Graphic Guide
Jack A. Sobon

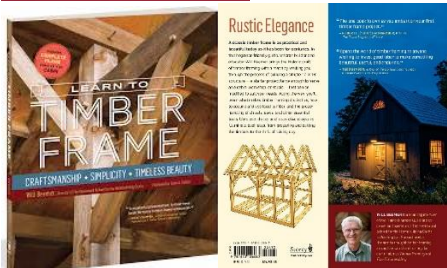
Historic American Timber Joinery: A Graphic Guide. Jack Sobon, 2002

Build a Classic Timber-Framed House. Jack Sobon, 1994

Timber Frame Construction: All About Post-and-Beam Building, Jack Sobon & Roger Schroeder, 1984

Learn to timber frame, Will Beemer, 2016

